

84(2) = 411.2 16-4

0-777

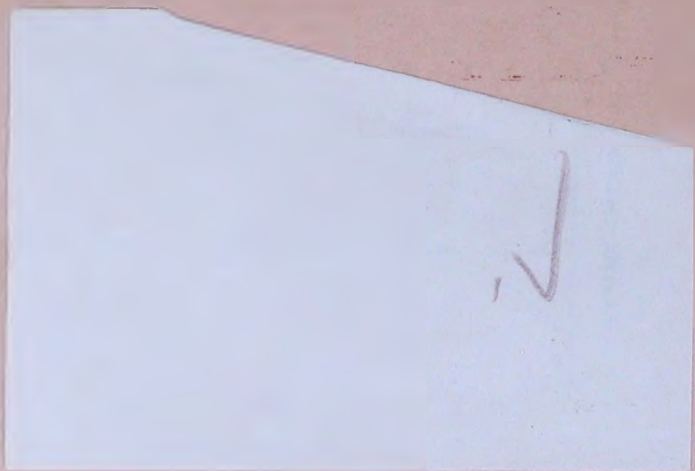
Н. Островский

ГУДОК

ГОРНО-АЛТАЙСКИЙ КНИЖНЫЙ
ИЗДАТЕЛЬСТВО — 1954

Гор. ... 25353

Р2
044

Н. ОСТРОВСКИЙ

ГУДОК

Алтай тилге Р. Папина
кӧчӱрген

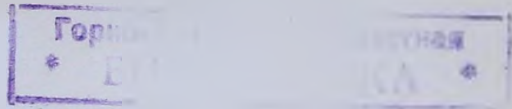
сти.

16353

0

195

ИНВ

Горно-Алтайский книжный
издательство—1954

84 (210c-1yc) 6-4
0-777

A4658

Национальная
библиотека
Республики Алтай
им. М. В. Чевалкова

01.02.2007

5-01А-Г-54

Николай Алексеевич Островский — советский јиттер јил-биркеп кычырып, сүүп турган «Болот канайда кызыган» деп книганын авторы. Бу книгада бистин адаларыбыстын гражданский јууда ат-нерелу тартышканы ла советский јан баштапкы јылдарда канайда тӱзӱлгӱни керегинде айдылган. Бу книгадан кӱп миллион советский улус турумкай ла јалтанбас болорына үренип јат.

Балдарга јазалган «Гудок» деп куучын Николай Алексеевич Островскийдин «Рождённые бурей» деп романынан алган үзүк. Романдагы айдылып турган керек Украинанын јаан эмес городында гражданский јуу тушта ӱдүп јат. Польшанын акгвардеецтери јангы бойынын колына алгандар. Ја-жытту иштеп турган большевиктердин комитеди ишмекчилерди баштап, ак поляктарга удурлажа восстание кӱдүрген.

Бу куучында бичилген керек восстаниенин башталганын кӱргүзип јат.

I

Польский жандармдар¹ слесарь² Глушконы өлтүргөн деп табыш городтын учындагы переулукторго угула берди. Ол табыш бастыра жерге жайылып, городтын сырангай учындагы жер тураларга да жетти. Улустын көп сабазы бу керектин чын болгону бойлоры көрүп аларга, Глушконы өлтүргөн жер жаар мендедилер. Арткандары болгон керекти айылдарынын жанында өкпөөрүп шүүжип турдылар.

¹ Ж а н д а р м — озогы Россияда албаты: ортодо революционный түймеендерди токтолотон аңгылу черүде турган кижн.

² С л е с а р ь — темирдег кандый ла немелер эдетен эмезе жамап жазайтан ус кижн.

— Закон кайда? Бир де кереги жокко улусты өлтүрүп жадылар.

— Закон жаңыс: кем колына агаш алган, ол кижини капрал¹. Жаңы ээлерге жедингенис бу туры!

— Эйе, эмди ондый: бүгүн сени бууп салгылабаза — быйанын айт. Же жүрүм ле база!

Жүк ле бир кезек жерлерде куучындар кезем угулып турды.

— Бу слер не керегинде, уулдар?

— Жок, тегин ле калырап турыбыс... Бу шилемирлер нени ле эдейин дезе, оны эткилеп жадылар. Бис дезе тил-ле ле эдип жадыбыс, калырап-калырап алала, жана бередис! Олор тунде келгилейле, ичигди жарып, ичегелерингди чыгарып салар...

Баранкевичтин заводында экинчи сменадагы улус ижин божодып ийди. Сменага келген улус заводтын каалгазынын жанында жуулып алган турдылар. Кезик ишмекчилер контрольный будканы өдүп, заводтын цехтери жаар бардылар. Арткандары Глушконы өлтүргенни угала, каалганын жанына токтой түштилер.

— Не турыгар? Өдигер деп айдадым ине! — деп, заводтын карыган каруулчыгы кыйгырат.

— Оройтыбазыбыс... Гудок² болголок.

Андрей буулу котёлдын алдына калганчы таш көмүрди чачып турды. Частын стрелказы үчке жууктап баратты. Кочегарлар өскө ишмекчилерден он минут озо солынгылайтан.

— Андриюшка, уктыг ба? Глушконы ляхтар (поляктар) адып салгандар — деп, Андрийдин икбори, кочегар Дмитрусь, онын жанына базып келеле, айтты.

Буулу котёл турган кыпка жаңы смена кирип турарда, Андрей үзүктелген куучын угуп ийди:

¹ Капрал — озогы тушта кааннын черүзінде эң кичинек командир болгон кижини.

² Гудок — бу учуралда ишти баштаар ла божодор алдында заводто аңылу трубаны күүледип үндендиретени.

— Қаалганың жанында түймеен башталып жат!
— Каруулчыктар оноор жүргүргенин көрдин бе?
Көзнөктин ары жанынаг мылтыктын табыжы угулды.
Кочегарлар удур-дедир көрүштилер.
— Оңдо не?

Мылтыктын база катап адарын сакыгылап, бир канча секунд кире угуп, унчукпай отурдылар.

Андрей тепкишти өрө буулу котёлдың жабынтызы жаар чыкты. Өрө — үч чичке көзнөк бар. Олордын бирүзи ачык болгон; онон заводтын каалгазы көрүнүп турган. Оңдо улус шакпырайт. Қаалганың жанында бастыра площадьта улус тыгылып калган. Кандый да кижичеденге чыгып алала, жуулган улуска нени де кыйгырып турды. Қаалгага заводты каруулдап турган легионерлер¹ ээчий-деечий жүгүрүп келдилер.

Жанындагы машина турган бөлүктөн буулу котёл турган бөлүккө младший механик Струмил жүгүргенче кирди.

— Ишмекчилер селинзин деп гудокты нениң учун бербей турыгар? — деп, ол бар-жок күчиле кыйгырды. — Птаха кайда? Гудокты беригер!

Оны кем де укпай турганын механик көрүп, гудок беретен клапанды ачып турган бууның учына буулап салган тегеликти ала койоло, төмөн тартты.

Гудок кенетийин огурып ийерде, Андрей алаатый берди. Қаалганың жанындагы жаңы ла башталып турган шакпыртты көрүп турала, ол өскө керектерди ундуп салган.

Заводтын бастыра эжиктеринен улус тыгылып чыгып турды. Ишмекчилердин кабортозы — үй улус.

Андрей полго түргөн түжүп алды.

Струмил тегеликти божодып ийди. Табыш токтой берди. Механик Птаханы жаңы ла көрди.

¹ Легион — кезик ороондордо аңылу черүниң ады (бу учуралда озогы Польшаның черүзи); легионер — ол черуде турган кижичи.

— Сен кайда жожып жүрдин?

— Мен көзнөктөн көрүп тургам...

— А-а-а, көзнөктөн бө! Ондый болзо, жалынды алала, жүр мынанг. Сени иштезин деп ишке алган... Ишти баштагар! — деп, Струмил кочегарларга кыйгырып ийеле, машина турган бөлүк жаар чыгара жүгүрди.

Андрий бир канча секунд кыймык та жок турды. Онын сагыжына бир шүүлте кирип келди.

Андрий алаңзып, ол шүүлтени токтодып турды. Же ол шүүлте десе онын күүннннг күчтү болуп калды. Онын жүреги, бийик жердег калыырга турган тушта чылап, чек токтой бергендий болды. Онын кийининде Андрий кенетийин эжиктинг жанына жүгүрип барала, оны сомоктоп, тўлкүүрин карманына салып алды. Оног котёлдордыг жанына базып келеле, тегеликти алып, ого селбектенерде, гудоктын табыжы жаңгылана берди.

— Андрий, сен жүүле бердин бе? — деп, кочегарлар ончозы Птаха жаар жүгүрип келдилер. — Бисти ончобысты иштег чыгарып салзын деп турын ба?

Же Андрий олордын айтканын укпады. Ол тегеликти төмөн тартып, божотпой турды.

— Токтозонг, Андрюшка! Ончобысты иштег чыгарып салар ине —деп, Дмитрусь жайнады.

Андрий бош колына таш көмүр оодотон ломды алала, Дмитруська удур кыйгырды:

— Уулдарды мынанг качкылазын деп айт! Экинчи эжик ажыра... Мен олорды ломло токтоктогом деп айтсындар...

Же ол нени айдып турганы угулбай турды. Андрий тегеликти божодып ийди. Гудоктын табыжы кенетийин токтой берди. Ол бастыра бойы таш көмүрдинг тозынына карара уймалып калган, жүк ле эки көзи суркурап, колына лом тудунып алала, нөкөрлөрине кыйгырды:

— Экинчи эжиктег чыгыгар! Уулдар, нөкөрлөрим деп сурап турым — эмди ле чыгыгар! Албатыны көдүрер керек, мен гудокты токтотпозым... Жаңыс мени кыйна-

гылагай... Түрген чыгыгар, уулдар, чыкпазагар, ломло согорым! — деп айдала, ол талайып келди.

Кочегарлар ончозы экинчи эжик жаар жүгүрдилер.

II

Андрій эжикти темир крюктерле бектеп алды, тудунып алган ломын эжиктин тутказына сугуп алала, гудок беретен тегеликти катап ла тартты. Гудоктыг табыжы кейде үзүктелип жаңыланып турды. Городтын улузы гудокты угала, ончозы тышкары чыгара жүгүрүп, кайкап турдылар.

Гудок дезе токтобой турды...

Каруулда турган солдаттар буулу котёл турган кыптыг эжигин ачарга албадандылар. Же темирле кадап салган жаан эжик мылтыктын кындагыла соккон сайын бир ле эмештен кыймыктап турды.

— Тепкиш экелигер! Көзнөктөр жаар чыгыгар! Көзнөк жаар адыгар! — деп, капрал солдаттарга кыйгырып турды.

Көзнөктөн мылтыктын табыжы угулала, ок Андрійдин бажынын жаңыла сыгырып өдөрдө лө, ол жеткер болгонын билди.

Тегеликти ол эрик жокто божодып ийди. Гудоктыг табыжы токтой берди. База катап аткылап ийбезин деп, Андрій таш көмүрлү оро жаар жүгүрди.

Колында карабин мылтык тудунып алган польский легионер көзнөктөн кирип келетти. Птаха таш көмүрлү ороныг ичинде эдер немезин таппай, туттырып алган чычкандый турды. Онын түймегени божоды деп сананды. Ол ал-сагышка түже берди.

Көзнөк тапчы болгон, легионер жардын жүк арайдан ла ичкери эдип, кирип келетти. Кийин жаңынан оны өскө солдаттар ийдип тургандар. Андрій бир болчок антрацитти¹ алала, өлтүртеринен коркыбай, ородон чыгара жү-

¹ Антрацит — эн жақшы таш көмүр.

гурди. Таш көмүрди көзнөк жаар бар-жок күчиле мергедеерде, көмүр легионердин жүзине тийди. Легионер кыйгырып ийди. Онын жүзинег кан жайрай берди. Ол карабин мылтыгым ычкынып ийеле, алдынаг өрө тудуп турган солдаттардын үсти жаар жыгылды. Карабин буулу котёл турган кыптын цементный полына келип түшти.

Мылтыктын табыжы база ла катап угулды. Андрий суунгенине аайы-бажы жок көбрөй берди. Ол көзнөкти көмүрле шыбалап турды.

Көзнөктинг ары жанынаг аайы-бажы жок арбаныш угулды. Тепкиште турган улус жерге түргөн түшкилей берди.

Андрийдинг чугулы бадышпай барды. Ол курчанган курын чечеле, гудок беретен регуляторды тегеликке жаба буулап салды. Гудок база ла катап табыштана берди. Андрий тегеликти курла бек буулап салган учун, гудок үзүк жок огурып турды.

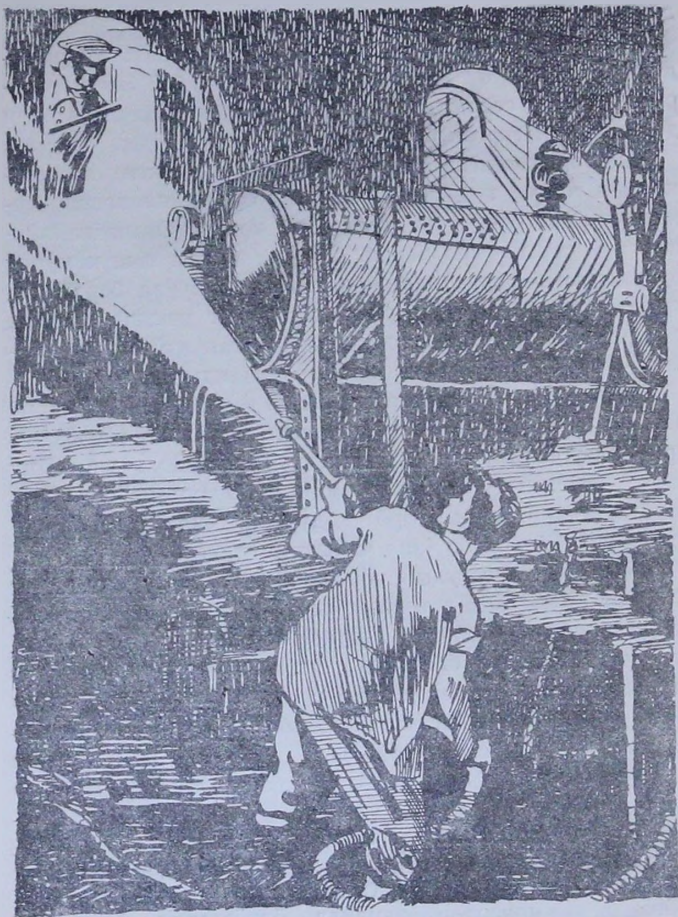
Андрийдинг колдоры эмди бош болды. Кенетийин кирип келбездиндер деп, ол таш көмүрди көзнөк жаар улай ла мергедеп турды.

Буулу котёл турган кыпта база эки көзнөк бар деп, тартыжуда турган Птаха ундуп салган. Арткан эки көзнөктинг шилдери чачылып, стененин штукатурказы жемириле берерде ле, үч көзнөктөн кирген улуска күчи жетпейин билеле, Андрий кунуга берди. Мылтыктын огынан аргаданарга, ол катап ла көмүрлү оро жаар жүгурди. Бир көзнөктөн карабин мылтыктын оозы көрүнүп келди.

Андрий оноор ташла мергедеди. Же мылтыктын табыжы экинчи көзнөктөн угуларда, ол орого жажына берди.

— Божогоным да бу туры! — деп айдала, Андрий арай ла ыйлабады; онын эрчими чыгып баратты.

Ол күчи чыга бергенин кенетийин сезип, удурлажа тартыжарын токтодоло, оронунг толыгына отура берди. Онын кабыргазы неге де түртүлеле, ачу боло берди. Птаха түртүлген немени ала койды. Онызы кочегарлар

таш көмүр үлүштегенде тузаланып туратан өрт өчүрөтөн шлангтын темирлүү учы болгон.

Птаханын чылап калган санаазы кенетинин жарый берди:

— А-а, шилемирлер, паннын көрмөстөри!.. Мени тудуп алганыңар бу деп сананып турыңар ба? Эмди көрө-рис! — деп, гудоктын табыжына оның кыйгызын кем де укпай да турган болзо, ол кыйгырып турды.

Андрей шланга суу божодотон тегеликти мендеп-мендеп толгоп турды. Суунун изү буузы шлангтын темир учынан өткүн сыгырып чыга конды. Оның кийининен изү суу чачыла берди. Суунун буузы таш көмүрлүү орого толо берди. Андрейдин тыныжы буула берди. Ол тырлажып турган колдорула шлангтын учынан алала, сабарларын быжыртып, чачылып турган изү сууга өртөдүп, сууны котөл турган жер жаар ууландырды.

Оны солдаттар өлтүргилеп салар деп сананбай, Андрей изү сууны көзнөктөр жаар божодып ийди. Ол көзнөктин ары жанында кыйгыны угуп ийеле, сүүнгенине, кижикийик чилеп, бижелеп турды. Ол эмди котөлдордын ортозына отуруп алала, бажын өрө көдүрбей, шлангты буруп, изү сууны көзнөктөр жаар чачылтып турды.

Онын жүреги согулып, көксинен чыга бергедий болды. Суунун буузы котөл турган кыпка толо берди. Полдын үстинде изү суу турды. Андрей изү суудан аргаданып, котөлдүг жанында бийиктеде салып койгон кирпичтерге отуруп алды. Ого изү де, тынчу да. Колдору изүге быжып турды. Же мынан чыгып болбозы санаазына кирерде, ол оной ары тартышты.

Гудоктын огурыжы бастыра городко жаңыланып турды.

III

Василёк сменага келген баштапкы ишмекчилерле кожо завод жаар өдө берди. Олордын айылдажын, Серёга өбөгөндү, легионерлер канайда өлтүргенин Андрейге кыйалта жок куучындап берерге турган.

Василёк агазы иштеп те турган бйдө көп катап келип жүрген: каруулчыктарга јолугарынан кыйыжып, ишмекчилердин ортозыла, јылан чылап, өдө беретен. Кезикте ол иштейтен бй божогончо агазыла кожо буулу котёл турган кыпта жүрүп, ого нени-нени болужарга кичеенип туратан. Олордын ижине түрген үренип турган шулмус уулчакты кочегарлар сүүп туратандар.

Бир катап оны пан Струмил де көрүп ийген, је кочегарлар уулчактыг адаанын алып тартыжа берерде, механик колын јагып ийеле, јуре берген. Уулчак кочегарларга вагондордон таш көмүр түжүрерге болужатан, буулу котёл турган кыпка киретен ле оноң чыгатын јерлерди ончозын билетен, удабай ол, эжикте турган контролёрго көрүнбей, буулу котёл турган кыпка кирип баратан эптү өткүш таап алган. Ол таш көмүр уруп салган јерге једип, таш көмүр күйгөн кийининде аркан-калганын төгөтөн орого јаан вентиляционный трубала једип баратан. Онын кийининде темирдинг үстиле таш көмүрдинг орозына једип алала, эки-үч болчок антрацитти алып чачып ийеле, таш көмүр алып турган ородон буулу котёл турган кыпка түргөн кирип келетен. Василёк бойынынг јажытту кирип-чыгып жүретен јерин кемге де айтпай жүрген, керек дезе агазына да айтпаган. Эжикте турган контролёрлорго көрүнбей канайда өдүп келгенин кочегарлар кайкашсын деп, ол кенетийин кирип келетен.

Андрий котёлдор турган кыпта јангыскан бектенип алганын ла легионерлер оны өлтүрерге турганын угала, Василёк аайы-бажы јок коркый берди. Легионерлердин котёлдор турган кыпка кирерге албаданып турганын уулчак жүрексиреп көрүп турды.

Легионерлер кирип болбой саларда, онынг сүүнгенининг учы-бажы да јок болды. Василёк ишмекчилердинг ортозында ары-бери жүгүрүп, јажы тоголонып келген көстөриле јайнаганду көрүп, таныш кочегарлардан сурап турды:

— Айсагар, өрөкөндөр, олор оны канайткылагай не?

Кочегарлар унчукпай турдылар. Олордын бирүзи оны колынан тудала, туура апарды:

— Бойыг тирүде мынаг ары бар! Бирүзи керекке кирип калган... Сени база өлтүрүп салзын деп турыг ба?

Василёк кыйып барала, көзининг жажы тоголонып, легионерлер нени эдип турганын көрөргө жүгүрө берди.

Заводтын каалгазынын жанында турган ишмекчилер котёлдор турган кыпта не болуп турганын көрүп турдылар. Жаңыс кижининг недег де жалтанбазы мылтык-жепселдү легионерлердинг ийдезинен тыг болгоны улустын жүректерин сыстадып турды. Уур ишке кыйналып калган кунукчыл улус жаңыс кижининг удурлажып турганын көрүп, бу керекте бойлоры турушпай турганынан кемзинип турдылар. Гудоктыг табыжы десе бу керекти бир де минутка уидыырга бербей турды. Эмди Птаханын жүрүми ончо улусты санааркатты. Оны ончолоры, анчадала үй улус, кайкажып турды. Чугулду үндер угулды:

— Эр улус, оны жагыскандыра өлүмге артырып сала-ла, көрүп турарга уйалгылаган болзогор...

Үй улустыг кыйгызынан ла гудоктын табыжынан жүректери көдүрилип чыккан ишмекчилер заводтын жанынан барбай, мойножып турдылар. Легионерлер мылтыктыг жыдазыла улусты ийде салып турды. Атту легионерлер ишмекчилерди тескериледип, камчыла согуп турдылар.

Чугулын бадырып болбой турган ишмекчилер бир легионерди аттанг антара тарттылар. Оны жүк арайдан ла айрып алдылар. Бир эскадрон легионерлер заводтын жанында турган улусты жүк арайдан ла таркадып турды.

Василёк кирер јерин таппай барды. Ары-бери жүгүрүп турган уулчакты легионерлер качан ок көрүп ийдилер.

— Эй! Сеге мында не керек? Тур! Кайдаар жүгүрүп барадырыг? — деп, олордын бирүзи ого кыйгырды.

Василёк улусты колдорыла, бажыла ийдип, улустыг сырагай ла ортозына кире берди. Тудуп албазындар деп, ол экинчи эжик ажыра, таш көмүр уруп салган

складка барды, бойының өдүп туратан өткүжи бу ла тушта сагыжына кирди.

IV

Василёк таш көмүр уруп салган орого једип алала, таш көмүрдинг үстиле жылгажактап, тизелериле, бажыла ташка согулып, киретен өткүжин бедреп, таап болбой турган: өткүшти жаңы тартып экелген таш көмүрле туй бектеп салган болгон. Айдарда, уулчак таш көмүрди колыла эжип, уур болчокторды туура салып турды. Бир болчок таш көмүр тоголоноло, Василёктын жылгажак буттарын ачыдып ийди. Василёк жыгылала, узак ыйлады. Ыйлап алала, база ла катап иштене берди. Ол јаан эмес оро казып алды. Таш көмүрди эжерге там ла күч болуп турды. Көмүр тоголонып, бажына түшпезин деп, оны үсти јаар ырада тажыды. Таш көмүрдинг тозыны онын тумчугына ла көзине толордо, ол чүчкүрип, түкүрип турды. Је таш көмүрдинг учы-куйузы көрүнбес болды. Василёк өскө јердег казып турган болорым деп сананды. Ого ачынчылу да, коркушту да боло берди. Ол база ла катап ыйлады.

— Андрий, Андрию-ю-юшка! — деп, ол бар-јок күчиле кыйгырды.

Андрий, жыланга чактыргандый, тура јүгүрди.

— Тьфу, көрмөс!

Ого кайда да онын кийин јанында Василёк ыйлап турган немедий угулды.

Карабин мылтык тудунып алган Птаха, көзин көз-нөктөн албай, таш көмүр уруп салган ородо турды. Темир учту шланг онын јанында јатты.

Оны арай ла тумалабаган буу көз-нөктөн араай чыгып турды. Котёлдор турган кыпта карагуй да, тынчу да болды.

Андрийге кезикте бу керек ончозы түш јеринде көрүнген коркушту немедий билдирип турды.

— Андриюшка! — деп, Василёк кайда да јуук кыйгырды.

Устинен тоголонып түшкен таш Андрийдинг ийинин бңзүредип ийди. Оны ээчий «Бу мен, Васька!» деген сүүнчилү кыйгы угулды. Адарга белетенип алган Птаха, ол кыйгыны угала, токтой берди.

Василёк чын ла бойы ого түжүп келди.

Оны бу жуукта арай ла адып ийбегенин сананарда, Андрийдинг тиштери тырсылдажа берди.

— Андрюшка, бу мен... Ондо көп улус келгилеген... Ончолоры атту. Олордыг жааны база келген... Мынаг кач! Мында өткүш бар... Мен оног жаантайын өдүп жүргем. Эмди оны таш көмүрле туй уруп салгандар, онын учун мен кирип болбогом — деп, Василёк агазын кучактай алып, кулагына кыйгырып турды.

Андрийдинг жүреги тыг согула берди.

— Сен бого кайдаг кирип келдинг?

— Таш көмүр уруп салган жердег.

— Ондо өдөр жер жок...

— Мен трубала өттим. Ол жаан! Сен де өдө береринг. Баралык, Андрюшка, баралык! Олор ончозы ондо келген! Олор сени өлтүрерге жат деп, Остап өбөгөн айткан!

Василёк Андрийди өткүш жаар тартты.

— Кир, мен дезе сениг кийинингненг кирерим!

Василёк тартынып, өрө чыкты. Птаха котёлды ла өчүп бараткан чокты аяктап көрөлө, онын кийининег чыкты. Василёк оны сакып турды. Андрий карабинниг предохранителни чебер тартала, карабинди ого алып берди. Онын кийининде ийинин тырмадып, өткүш жаар киреле, төгүлип турган таш көмүрдөн тудунып, жүк арайдан ла чыгып алды.

Василёк оны мендедип турды. Андрий уур ташты алала, оныла өткүшти бөктөп ийди. Уулчак ого болужып, антрациттинг болчокторын колыла, будыла эжип турды. Бир минуттынг бажында өткүшти бөктөп салдылар.

Василёк Андрийди бойынынг жолыла баштап апарды. Вентиляционный трубадаг өдүп болбозом канайдарым

деп, Птаха санааркай берди. Василёкты ээчий бажы ла ийини труба жаар бада берерде, ол жеңил ушкүрип ийеле, араай ичкери жылды.

V

Олор туранын үстине чыгып келерде, жаңмыр быдырап жаап турган. Таш көмүр уруп салган жерди завод турган жерден бийик таш стенеле бөлүп салган болгон.

Мында заводко көмүр экелген поезд келип токтойтон.

Василёк кайуга барды. Удабай ла ойто једип келеле, јолдо кем де јок деп айтты.

— Ондо үч ряд куру вагондор туры. Вагондордын алдынан өдө берзебис, кем де көрбөс. Кийин јанындагы каалганын јанында бир де кижии јок. Сомокту. Бис вагонго, вагоннон каалгага чыгала, онон ары јалан жаар јүгүре берерис! — деп, Василёк Андрийдин кулагына айтты.

Олор чогуп салган таш көмүрдүн үстинен јылып тўжеле, бөкөйип алып, вагондордын ортозыла јүгүрдилер. Василёктын планы сўрекей чын болды. Қалганчы вагон каалганын сыраңай ла јанында турды. Олор темир решёткалу каалганы өдүп алала, темир јолдордын үстиле јүгүрдилер.

Василёк, учуп бараткан куш чылап, эки колын јайып алып, агазынан озо, эки метрден секирип, баратты. Агазы ого једижип туры ба деп, ол улам ла кайра көрүп турды. Андрий бар-јок күчиле јүгүрип келетти. Жаңмыр олордын јўзине удур јаап турды. Јабыс, койу булуттар бастыра тегерини бүркеп салган. Андрий карабин мылтыгын таштабай турган. «Тудуп алза, тўней ле өлтүрип саларлар, јүк экүзин де болзо өлтүрип саларым» деп, ол бойынын тирү артып каларына бүдүнбей, сананып турды. Завод ыраак, кийин јанында артып, темир јол вокзал жаар бурыларда, Андрий күчи чыгып, отура тўшти.

1955
Инв. 25853

17
Национальная
библиотека
Республики Алтай
им М. В. Чевалкова

— Василёк, тур, барар күчим жок! — деп, кыйгырала, жүрегин тудунды.

— Качалык, Андрюшка, качалык, оноң өскө олор жежилип келер.

Уулчак ары-бери коркынчылу көрүп, жаңыс жерге туруп болбой, секирип турды. Ол жанмырга бастыра бойы өдүп калган, тонгонына ла коркыганына тырлажып турды. Оның балкаштанып калган жылагаш буттары тонго берген. Ол темир жолдордун алдына салган агашка туруп алала, буттарын жыжыштырып турды.

Ого Андрий сүрекей узак отуры деп билдирди.

— Же болор, Андрюшка, жүгүрелик!

Птаха чылазынду бурулып, Василёктың буттарын ла оның бажына жапшынып калган эски фуражказын ла үй кижининг кофтазын кийип, корчойып калган кеберин көрүп турды. Бу мындый ийттиң жүрүмндиний жүрүмде ол бу балага керек десе сапог ло кийим де садып берер аргазы жок болгонын сананала, Андрий тыксый берди.

«Эмди десе бир болчок калаш та жок болор. Бойыма да барар жер жок...»

— Андрюшка!.. — деп, Василёк комудалду кыйгырды.

Андрий өрө турды.

Койу туманла бүркелип калган заводтын жанынан гудоктын табыжы жагыланып турды.

— Күүлеп жат — деп, ол оморкоп шымыранала, гудоктын табыжын тыгдап, жүгүрбей, түрген-түрген базып барды.

Василёк улам ла кайра көрүп, оныла коштой жүгүрүп баратты.

Темир жолды жакалай бийиктеде уруп салган жерден водокачканын жанындагы таныш туразын Птаха көрүп ийди. Бойынын тирүү артып калганына ол жаңы ла бүтти.

— Васплёк, карындажым! Уулчагым!.. Бис эмди оларго тукүрип берерис! Сениг учун мен оларло чотожорым...

Ол карындажын кучактап алала, бойынын төжине жаба тутты. Көстинг жазын жажырбаза да, суу чылап төгүлип турган жаашка оны кем көрөр...

Редактор *М. Бедушев*. Техн. редактор *С. Суразаков*.

Корректор *С. С. Сабашкина*.

* * *

Сдано в набор 12/X-54 г. Подписано к печати 20/X-54 г.
Формат 84×108^{1/32}. Объем 1,25. Уч. изд. л. 0,87. Тираж 2000 экз.
АН 3886. Горно-Алтайское книжное издательство, Дом Советов.
Цена 30 коп. [Заказ № 2012.

Типография № 15 полиграфиздата Алтайского краевого управления культуры, г. Горно-Алтайск, проспект им. Сталина, 17,

КНИГА ДОЛЖНА БЫТЬ
ВОЗВРАЩЕНА НЕ ПОЗЖЕ
УКАЗАННОГО ЗДЕСЬ СРОКА

Колич. предыд. выдач . . . . .

548 + 3 -

15-00

Баазы 30 вкча
Цели 30 коп.

Н. Островский

ГУДОК

На алтайском языке